





4

Illustriss. Princi-

PVM, VLRICHIDVCIS VVIR

TEMPERGENSIS, ET PHILIPPI

LANTGRAVII Hessiae, pro Ducatu

Vvirtempergeni, ad CAROLVM

V. Imp. & FERDINANDVM

Regem, Supplices Libel

li. Aliacq; in ean

dem caus

sam

scripta.

M. D. XXXIII

Thesmar's A 2

Blatt 10
P. M. V. RICHARD
TEMPERATURE
LANTERNA
V. M. RICHARD



AD LECTOREM.

NOs Dei gratia, VLRICHVS Dux in Vvirtempergk et Teckli
Comes in Mumpelgart, Et PHILIPPVS Landtgravius Hes-
siae. Comes in Catzenelnpogen, Dietz, Ziegenhain, &
Nidda: Omnibus & singulis, post obsequia nostra, gratiam, &
beneuolentiam. Perspectum esse volumus, Quod, cum nos Vlrichus,
superioribus annis, è ducatu nostro Vvirtembergensi, ac simul omnibus, quæ
ad ipsum pertinent, sine iuris cognitione, adeoq; contra sacros. Rho. Imperij cons-
titutiones (id quod luce clarius est) deturbati fuerimus atq; eiecti, eoq; hacten-
us non sine maximo Rho. Imperij, Teutonicæ presertim nationis, nostro,
simul atq; filij nostri, quem vnicum habemus, & stemmatis, incommodo, detri-
mentoq; destituti, caremus: Summaq; nos adigat necessitas (præter hoc quod et
diuino et humano iure ad id tenemur) rursus ad hunc recuperandum, modis,
vt fieri potest et res nunc est, dignioribus, nobisq; vero domino ab omnipoten-
ti Deo, & lege permissis, operam nauare. Illustiss. simul et Potentiss. Principib.
ac dominis, domino Carolo V. Cæsari nobis gratiosissimo, Et domino Ferdi-
nando Regi, scripsimus, atq; eos, quos coram cernitis, libellos supplices presen-
tauimus, non sine maxima spe, ipsos pro maiestate illa sua atq; dignitate, curatu-
ros, vt ducatus ille sic ablati, rursus nobis benigne cedat. Quod si non impe-
trauerim⁹, et sic ad permissam eius recuperationem, vt ipsi tandem accingamur,
fuerimus adacti: tunc omnes & singulos Principes, Comites, Barones, Eque-
stris ordinis viros, Ciuitates, & cuiuscumq; conditionis homines, exoratos ha-
bere cupim⁹, id ipsum institutum, ceu fidelia membra, et nō minima Sacri Rho.
Imperij, Nationisq; Teutonicæ pars, animis vestris commissum, optimi consu-
latis, memineritisq; ad huiusmodi recuperationē Dei Opti. Max. auspicijs præsu-
mēdam, naturale, honestū, iustū, æquum & prope diuinū desiderium nos ha-
bere, id quod æquissimo iure quoq; habere debemus. Proinde hoc sibi persua-
sum quisq; habeat, oppugnandi Ferdinandum ob regiam electionem, vel
quemquā alium, aut seditionem excitandi, nobis animum nequaq; esse.
Quinetiā omnia, quæ ex communi Sueuici fœderis pacto, vel aliās in nos Vlr-
ichum, dum eiiceremur, commissa sunt, siue consilio, siue ope, condonata velle
habere, neq; propterea, vel nos ipsos, vel alium nostro nomine, cuiq; negocium
facturos. Sed magis vtriq; vt ex sanguine Vvirtembergensi progenito,
patriam terram, Deo Opt. Max. fauente, recuperandi desiderium esse.
Illud vbi latius rapi, & excurrere cœperit, q̄ ipsi rati essemus (cuius tamen
A ij neq;

nec ppositum nec consiliū nobis est vllum) & sic inuitabilib. quibusdam incommotis fenestram aperuerit, cum excusatos coram deo et mūdo nos quisq; habeat, atque ijs culpam impingat, qui iustitiæ resistētes patrium, atque eū, in quē nati sumus, principatum, aduersus deum, leges, ac æquitatem occupant, atq; discordiæ materiam q̄latissime præbent: causamq; hanc nostram vt iustam et æquam consilio, ope, ac quouis modo promouere studeat, & sic pro fide sua quā Imperio, Teutouicæq; nationi quisq; debet, sese gerat. Id quod Deo opt. Max. placitum Sacros. Rho. Imperio vtile et honestum, dubio procul, erit. No s̄q; pro cuiusq; dignitate, et conditionis modo, id refundere, perpetuo non desinemus.

AD CAROLVM V. IMP. RHO.



otentissime atq; Clementis. Cæsar, Quanta rerum necessitate cogamur Cæsariam tuam Maiestatem interpellare, vt tibi et Sacros. Rho. Imperio obsequiosissimi Principes præsentibus exponemus, ea erga Deum opti. Max. tuamq; maiestatem spe freti, nos interi non modo auditum verum etiam exauditum iri. Et cum in hoc multa variaq; quasi ab ovo repetere res ipsa cogat, inter ea, si forte exciderit quo grauari lediue q̄piam videri posset, id in nullius mortalium siue summæ siue infimæ conditionis sit, detrimentum aut eleuationem esse prolatum, sed pro sola causæ nostræ iustitia conseruanda ingenuè testamur. Quare et C. T. M. q̄ officiosissime rogamus moleste hoc non ferat, vt & de C. T. M. diuina prope clementia prædita, et de quouis honesti studioso, planè confidimus. Porro Maiores nostri Comites atq; Principes Vvirtempergenses, & ego Vlrichus Dux, eo tempore quo per annos licuit, in omnibus ad laudem, emolumentum et promotionem Imperij pertinentibus, vt fidelia ac obedientissima membra Sacros. Imperij Rho. decet erga omnes Rho. Imperatores et Reges, nos fideles indefessos et officiosissimos semper ostendim⁹ et exhibuimus. Imprimis ego ipse (quod tamen citra iactantiam dixerim) temporibus Maximiliani Cæsaris, omnes cum vires tum facultates meas, ad eius Maiestatem, Sacros. Imperium, et præcipue

cipue domum Austriae, sincero et quam fidissimo animo apposui, hoc vni quae
rens, vnde Maiestati eius gloria, et domui Austriae incrementum accederet, Ne
q; quod in hoc ex me petatum esset, modo corporis et substantiae meae
vires non superaret, facere recusavi aut posthabui vnq;. Cuius apud Deum
Opti. Max. omnes Electores aliosq; Principes, et Imperij Status, testimonium
inuenire facile possum. His adde, quod ad dies meae vitae, dum administratio-
nem gessi, Iustitiae, et quantum res ipsa ferre poterat, mansuetudini ac clemen-
tiae semper studui, perinde atq; coram C. T. M. & vniuerso orbe, Dei auxilio
locupletissime ostendere atq; docere possum, tantum abest vt aduersus C. vel
R. M, vel Sacros. Imperium (cuius membrum ipse q; sum, et esse me agnos-
co) moliri in animum meum induxerim vnquam. Sed contigit q; fidelis mihi
minister, arcis meae Achelm praefectus, ab aliquot flagitiosis hominibus, q; mi-
nister meus, adeoq; in mei ignominiam, Reutlingae fuerit misere interfectus.
Quam obrem mihi dissensio cum ciuitate Reutlinga esse coepit. Eam cum foedus
Sueuicum defensandam suscepisset, praeter haec quod Rho. Imperio memel-
bens submiserim, & eius ius implorarem, tum q; Illustris. Princeps meus af-
finis & Sorori, Ludo. Palatinus Rheni Elector, tunc temporis, cis Rhenum terrasq;
Francici iuris, per Imperium Vicari, hmoi confederatis pacem, atq; vt coeptis
desisterent, & iure siquid in me haberent, experirentur. Imperiali autoritate
(qua tunc functus est) et indixit, et maximis adiunctis poenis parere iussit: ingena-
ti exercitu conscripto me inuasit, & patrio illo haereditarioq; Principatu, sine
omni iuris cognitione, me non vocatum, non auditum, verum sola vi, adeo-
q; contra omnem iuris & aequitatis rationem, prorsus deturbauit, & eiecit.
Id quod tam manifestum est, vt secus esse factum, probari (Deo gloria) non
queat. Ex quo C. T. M. pro summo illo & diuino ingenio, statim & quam
efficacissime colliget, destitutionem illam in me, & inique, & contra ius,
publicam pacem, omnesq; Imperij Rho. constitutiones factam, quibus inter
alia sanctissime cauetur ne quisq; sine iuris ordine, rebus suis, presertim maiori
substantiae suae parte exui atq; priuari debeat, Maxime, cum C. T. M. in electio-
ne sua Regia atq; coronatione, omnia et singula, quae Vicarij per Imperium
tempore interregni gessissent, & sic mandatum illud Ludouici Palatini pacis
ergo interpositum, cum ratificari tum confirmari. Istis modis haereditaria illa ac paterna
diuisione terris ac populis in hunc vsq; diem destitutus maneo, quae interim in C.
T. M. Fratris Ferdinandi Regis manus, non quidem iusto vilo Titulo, sed de
facto, dumtaxat, & per technas in perniciem meam ab aduersarijs structas sunt
deuoluta. Et quamuis certam mihi spem conceperam, me apud C. T. M. eius-
q; fratrem Ferdinandum Regem, eam gratiam beneuolentiaeq; inuenire posse, ve
p multorum Electorum, ac Principum intercessionem saepius p me, cum magna et
diligen

diligentia & sedulitate vt pro inabsoluto, officioso, & fideli Sacri, Rho. Imperij membro facta, & q̄ Cæ. T. M. in Regia sua electione & coronatione gratiose & adsensit & permisit, vt singuli Electores, Principes, Potestates & quicunq; alij, id quod elapsis temporibus vi & sine iuris cognitione ablatum esset, recuperare, etiam C. T. M. ope, veluti legibus rectum est, debeant: Tandem ad Auitum illum Principatum, iure et diuino & humano ad me pertinentem, redire licuisset. Cui & illud non modicum spei atq; cōsolationis addebat, q̄ verissime accepi, dum C. T. M. Fratrem suum Ferdinandum Regem, in Comitibus Augustanis huiusmodi feudo insignire præsumpsit, Electores Imperij Rho. Principes intercessisse, nec huiusmodi inuestituram adsidendo ante admittere voluisse, quàm C. T. M. ex confesso responderit, se feudum illud, Fratri suo, nō secus atq; pro suo iure, saluo quòd quisq; iuris in id haberet, collaturam. Id quod neq; mihi, neq; stemmati meo obesse quicquàm poterit. Vnde eam spem hausi, posse fieri, vt C. T. M. istiusmodi alijq; rationibus ducta, exilij mei tandem misereri disceret, maxime eius qui aduersus Sacros. Imperium, aut domū Austriæ, neq; molit⁹ esset vnq̄, neq; qcq; moliri velit. Verū et illud me fefellit, et in mei, hæredum, atq; stemmatis, cum detrimentū tum eleuationē, hæctenus dilatū est.

Quare ego ipse sicuti dux Vvirtembergensis & ab Imperio inuestitus, quandoquidem ad hoc me obligatum agnosco, vt pro Imperij Rho. filij mei, stemmatis atq; nominis, commoditate & conseruatione, ad Principatum illum Auitum, vi mihi ablatum, terras, populosq; redire queam, summis natalib⁹ ortum Principem cognatum meum Philippum Landtgrauium Hessiæ &c. alijsq; dominos meos atq; amicos, pro auxilio & suppetijs ad publicam Imperij pacem, gloriam & libertatem conseruandam, implorauit.

Et quia ego Philippus Landtgrauus, ex sanguine Vvirtembergensis stemmatis progenitus sum, præterea q̄ hæc destitutio (vt quilibet exploratū habet, et minus suspecti secus non iudicant) in Sacros. Imperij eleuationē, perniciemq; multis modis vergit, ceu plæriq; & sumæ & infimæ conditionis & sortis viri, passim conqueruntur. Tum mihi, stemmati & posteritati meæ ignominia & detrimento incomparabili esse à nemine non cognoscitur: corā C. T. M. vt vero & gratiosissimo domino nostro, & vniuerso orbe, hoc ingenue testamur vterq; animū vel institutū nobis non esse, Ferdinandū, ob regiam electionem vi opugnandi, vt fortassis ab hominib⁹ parum nobis propitijs atq; æquis traduci possemus: sed eandem causam ad me Vlrichum non pertinentem, suæ et legitimæ executioni, cōmittere nos velle. Cui⁹ tamē ij, inter q̄s sup̄ ea conuenit Electores et Principes, nos q̄q; C. T. M. propediē reddemus certiorē. Neq; bella et seditiones excitandi, per Germaniā vel ex teras nationes, aliūmue grauādī aut sectas defendēdi nobis cōsiliū esse; sed hoc vnū, vt ducat⁹ Vuirtembergensis nobis

bis ablati naturalē possessionē vigore publicæ Rho. Imperij pacis, iuris et libertatis, Dei auspicio recuperare, & deinceps pacem ac quietem habere (modo id pacifice & quiete fieri queat) & C. T. M. obsequentissima officia ad quæ semper paratissimi fuimus & esse volumus: perpetuo præstare valeamus. Similiter Ferdinandum Regem atq; alios, neq; molestabimus, neq; ea quæ in me Ulrichum ducem dum illegitimis modis propelleret commissa sunt, erga quemq; refricabimus, sed ex integro missum faciemus. Sin verò dictam recuperationem sic assequi non valeamus, & sint qui huic diuino, æquo & legitimo instituto, obstare atq; impedimento esse præsumperint, ex quo necessitate inuitabili, nonnihil, secus quàm consiliū nobis fuit oboriatur, sicquē institutum hoc nostrum & recuperationis causa, latius serpere vel exorbitare parumper coeperit, tunc rursus apud Deum atq; mundum excusari nos volumus, atq; coram testari, nostram eam culpam, voluntatem, aut mentem non esse, neq; esse debere, sed eorum qui iustitiæ obstare audent, sperantes, quemlibet recti honestiq; studiosum & amantem, in hoc nos excusatos habiturum, atq; animo perpensurum, quemadmodū ipse & quisquis alius in simili casu, & agere, & sibi fieri optaret.

Rogamus itaq; magnopere C. T. M. cuius ingens in hoc expectatio est, gratiose & vt Cesarj animi existit, consideret, vt ego Ulrichus Dux, Principatu meo, contra omnem iuris et æquitatis rationē fuerim destitut⁹, tum q; ambo recuperandi eius possessionem desiderium habeamus honestum, naturale, & æquum. Proinde q; Electores in memoratis articulis ponendis sancientisq; similiter in collatione feudi Ferdinando facta, aliq; Principes qui in Comitibus Augustanis, pro me Ulricho duce, suppliciter intercesserunt, id ipsum quoq; decēs, honestum, vtile, iustum, et æquum esse rati sunt atq; iudicarunt, per quod & in primis pax, & tranquillitas Teutonicæ nationis & fortassis vniuersi orbis Christiani stabiliri, gloria Dei Opt. Max. quæri, ius & æquum, incorruptis & honestis modis imperari atq; defendi possit. Sine quo, timor est, nostris et ducū Vuirtembergensium temporibus: si in hunc modū ditione sua carere cogantur, pacem ex integro seruari non posse, verum vt rerum necessitas exigat perpetuo fore quod moliantur. Et sic huius naturalis possessionis recuperationem ad quam necessitas ipsa nos adigit, ægro aut grauato animo minus excipiat: sed expenso, quantum gloriæ, cummoditatis & successus etiam C. T. M. fratri Regi Ferdinando hinc prouenire queat, apud eum gratiose efficiat, ne diutius in hoc nos suspendat, aut impediatur. Id quod Deo. Opt. Max. gratū, Teutonicæ nationi pacificum & foelix. C. T. M. gloriosum & immortale, & pro iure in republica conseruando præcipuum erit. Præterea vterq; nostrum, vnā cum hæredibus & toto stemmate, id erga C. T. M. promereri perpetuo studebimus, Cæsarium adeoq; gratiosum responsum exoptantes.

AD FERDINANDVM REGEM.



Erenissime Rex, Infra scriptam causam Regiæ tuæ dignitati ex animo sincero, sed urgente nos necessitate exponimus, obsequiosissime efflagitantes, eam beneuole audire velis, & pro necessitate nostra boni cōsulere. Quia verò in hac multarum rerum mentionem facere cogimur, si quid ex his videri posset, quasi alteri graue, & dispendiosum, testamur id in nullius detrimentum siue summæ siue infimæ sortis fuerit, prolatum esse, sed duntaxat pro iustitia nostræ causæ conseruanda.

Quandoquidem R. T. D. tempore quo in Germanica Natione fuit, vti non dubitam⁹, compertum habet, quomodo nostri Vlrichi Ducis Maiores, Comites, & Principes in Vvirtembergæ, postremo ipse quoq; Vlrichus in rebus, gloriam, vtilitatem, atq; successum Sacros. Rho. Imperij concernentibus fideles, indefessos, & diligentes erga omnes Rho. Cæsares, atq; Reges, nos gesserimus. Precipue verò ego (quod citra iactantiam dixerim) temporibus Maximiliani Imperatoris aui tui, omnes facultates nostras ad Maiestatem eius, Imper. presertim Austriæ domum impertiuimus, idq; fideli & sincero corde, semper illud querentes, vt eius Maiestatis, potissimum dom⁹ Austriæ, gloriæ non nihil accederet, neq; quod in hoc ex nobis optat⁹ esset, modo corporis atq; rerum nostrarum vires nō excederet: recusauimus vnq;. Cuius Deus omnipotens, omnes honesti studiosi Electores, Principes, & alij Imperij Status, locupletissimi testes esse poterunt. Quibus adde q; tempore regiminis nostri, atq; publicæ administrationis. Iustitiæ, & quo ad res ipsæ patiebantur, mansuetudini ac clementiæ semper studuim⁹: perinde atq; coram vniuerso orbe, Dei auxilio liquide ostendere, & docere possum⁹. Neq; vnquam in animum induximus nostrum, aduersus C. aut R. M. vel Sacros. Imperium (cuius membrum nos quoq; sumus, & esse agnoscimus) aliquid adtentare. Verum contigit q; fidelis nobis minister, arcis nostræ Achelm præfectus, ab aliquot flagitiolis hominibus, q; minister noster, adeoq; in nostri ignominiam, Reutlingæ atrociter fuerit interfect⁹. Quod tū maxime nos mouit, eo intuitu q; nobis fidus admodū fuerat, & sic ab hmōi iniurijs eū vtique defendissim⁹. Vt credim⁹ nemo nō honest⁹ Dñs faceret, in casu, quo minister sic fidelis, tanta libidine trucidatus occidisset, quare dissensio nobis cum ciuitate Reutlinga esse coepit, cuius cum Foedus Sueuicum tuitionem suscepisset, præter hoc, q; Rho. Imperio nos quàm lubentissime submiserimus

miserimus, & eius ius inuocauimus, tum q̄ Summis natalibus progenitus
Princeps, affinis noster & Sororius Ludouicus Palatinus Rheni Elector,
eo temporis cis Rhenum, terrasq; Francici iuris, per Imperium vicarius huius
iusmodi confœderatis pacem, atq; vt instituto desisterent, & si quid in nos ha-
berent, iure experirentur, autoritate Imperiali, (qua tunc functus est) & iudi-
xit, et maximis additis pœnis parere iussit, ingenti exercitu comparato nos inua-
sit, & patrio illo, Hæreditarioq; Principatu, sine omni iuris cognitione, nos
neq; vocatos, neq; auditos, verum sola vi adeoq; contra omne ius & æ-
quum omnino deturbauit & eiecit, id quod tam manifestum est, vt secus esse fa-
ctum, probari (Deo gratia) non queat. Vnde R. T. D. facile conijciat, &
pro summo illo ingenio q̄ efficacissime colliget, destitutionem illam in nos ini-
que, & cōtra ius comune, publicam pacem, omnesq; Rho. Imperij constitus-
tiones, factam: quibus inter alia sanctissime cauetur, ne quisquam sine iuris or-
dine, rebus suis, presertim maxima substantiæ suæ parte, exui atq; priuari de-
beat: imprimis cum C. M. Dominus noster gratiosissimus in electione sua re-
gia atq; coronatione, omnia & singula quæ Vicarij per Imperium Rho. tem-
pore interregni gessissent, & sic mandatum Ludouici Palatini pacis ergo inter-
positum, tum ratificari, tum confirmari. Ex quibus verissime sequitur, vt
alia taceam que hic referre non admodum fuerit opus: Principatum illum
Vvirtembergensem, quo nos Vlrichus, vt narratum est, priuati sumus, in
R. T. D. manus, sine vlllo iusto titulo, sed de facto solum, per technas in per-
niciem nostram ab aduersarijs nobis structas, peruenisse. Et quàmuis certam
nobis spem conceperamus, nos apud R. T. D. eam gratiam beneuolentiam
& inuenturos, vt post sufficientem rerum narrationem, tum vt negocium istud
hoc est, & ob multorum Electorum aliorumq; Principum intercessionem sac-
pissime pro nobis vt amico, inabscesso, beneuolo, & fideli membro Rho.
Imperij q̄ diligentissime & sedulo factam, similiter q̄ C. M. in regia sua ele-
ctione & coronatione gratiose & adsensit & permisit, vt per se iustum et æquū
erat: q̄ C. S. M. omnes Electores Principes, atq; alios, in id quod sic absq;
iuris cognitione ablatum fuisset, reducere, ad auitum illum Principatum, ad nos
iure diuino & humano pertinentem, tandem redire licuisset, cui & illud non
modicum spei adijciebat, q̄ verissime accepimus, quando C. M. in comitijs
Augustanis R. T. D. Ducatum nostrum Vvirtembergensem conferre præsum-
psit, Imperij Rho. Electores magnopere inintercessisse, neq; huiusmodi inue-
stituram ante admittere voluisse, quàm C. M. ex confesso dixerit, se Feudum illud R.
T. D. non secus atq; pro iure suo collaturam, saluo quod quisq; iuris in id ha-
beret, id quod neq; nobis, neq; stemati nostro obesse poterit, ex quo rursus
sperauimus, posse fieri, vt C. M. & R. T. D. istiusmodi alijq; rationibus
B ductæ,

ductæ, nostri & contra iuris ordinem sineq; cognitione pulsi Principis, exilij tandem misertæ fuissent, maxime eius qui neq; aduersus Sacros. Imperium, vel Austriæ domum, moliti aliquid sumus, neq; moliri volumus, sed & hoc me fefellit, atq; in nostrum, hæredum & stemmatis detrimentum, damnum & ignominia hætenus dilatatum est. Quare ego ipse sicuti Dux Vvirtembergensis & ab Imperio inuestitus, quandoquidem adhuc me obligatum esse agnosco, vt pro Imperij Rho. Filij mei, Stematis atq; nominis vtilitate & conseruatione, ad Principatum illum, vi nobis ablatum, redire valeamus, summis natalib; progenitum Principem cognatum nostrum Philippum Lantgrauium Hessiæ, aliosq; Dominos nostros & amicos, pro auxilio suppeticq;, ad publicam pacem, gloriam & Imperij libertatem conseruandam, implorauimus. Verum quia ego quoque Philippus Lantgrauus ex sanguine Vvirtembergensis Stematis progenitus sum, præterea, q; hæc destitutio (vt quilibet exploratum habet, & minus suspecti, secus non iudicant.) in sacros. Rho. Imperij eleuationem perniciemq; multis modis, vergit, ceu pleriq; & summæ & infimæ sortis viri passim conqueruntur: dum nobis, Stemmati & posteritati nostræ, ignominia & detrimento incomporabili esse, à nemine non cognoscitur. Principatum illum Vvirtembergensem, Dei auxilio, recuperare ambo institui, protestantes coram Deo, R. T. D. & vniuerso orbe, animum aut propositum non esse, R. T. D. propter Regiam Electionem, vi aut defacto oppugnandi, veluti per homines forte nobis parum propitios atq; æquos, traduci possemus: sed eandem causam (ad nos Ulrichum non partinentem) suæ, & legitimæ executioni committere nos velle: cuius etiam nos vnà cum ijs, inter quos super ea contuenit C. M. propediem certiozem faciemus. Neq; bella aut seditiones, per Germaniam, exterâs nationes suscitandi, aliûm ue grauandi, institutum nobis esse: sed hoc vnum, vt naturalem Ducatus illius Vvirtembergensis possessionem, vigore publicæ Imperij pacis, iuris & libertatis, Dei auspitijs: ceu narratum est: recuperare, & deinceps pacem ac quietem: modo id pacifice et quiete fieri queat: & C. M. gratiosissimo nostro domino obsequentissima officia: id quod semper fecimus, & adhuc quàm libentissime facere velimus: præstare valeamus. Proinde R. T. D. aliosq;, in rebus suis non molestabimus, neq; ea quæ in nos Ulrichum: dum illegitimis illis modis deturbarer, commissa sunt, erga quenq; refricabimus, sed ex integro missum faciemus. Sin verò memoratam recuperationem sic adsequi non valeamus, et sint, qui huic diuino, æquo & legitimo instituto obstare, atq; impedimento esse præsumpserint, ex quo inuitabili quadam necessitate, non nihil secus, quàm consilium nobis fuit, oboriatur, sicq; institutum hoc nostrum & recuperationis causa latius serpere, vel exorbitare parumper coeperit, tunc rursus apud.

apud Deum & mundum excusari nos volumus, atq; coram testari, nos-
tram eam culpam, mentem ac voluntatem non esse, neq; esse debere, sed eorum
qui Iustitiæ obstare audent, Sperantes quemlibet recti honestiq; amantem, in
hoc nos excusatos habiturum, animoq; perpensurum, quemadmodum ipse,
& quisquis alius, in simili casu & agere, & sibi fieri, optaret, vti id ipsum nos
bis quoq; beneuole permittatur. Quapropter eam de R. T. D. Clementia fide
dutiã concipimus, non fore, quin Regio animo sit considerata, vt nos Vlr-
ichus Dux, Principatus nostri, contra iuris & æquitatis rationem fuerim destitu-
tus, tum quòd ambo nos, è domo Vvirmpergensis Principes natii & pro-
uenientes, eius possessionem, nostro, filij nostri, atq; Stemmatis nomine recupe-
randi, desiderium habemus honestum, naturale & æquum: vti etiam pro ho-
nore nostro, & iure æquissimo, habere debemus. Et quòd Electores in me-
moratis articulis sancendis ponendisq; Regiæ Electionis tempore, atq; in huius
modi Feudi collatione, R. T. D. Augustæ facta, similiter tot Electores &
Principes, qui in Comitij Augustanis pro nobis Vlricho Duce intercesserunt,
quia id ipsum decens, honestum, vtile, iustum & æquum esse rati sunt, atq;
iudicarunt, imprimis autem, summi Dei creatoris nostri gloriam, quæ in hoc
negocio, absq; sanguinis modo effusione cõficiat prædicabit: post, honorẽ Teu-
tonicæ nationis atq; tranquillitatem, in hac tẽporũ difficultate. Deinde animo
R. T. D. reuoluat, si hoc institutum latius spargi, & instumultum ferri debeat,
difficiliter sedatum iri, Nationiq; Teutonicæ, & fortassis, vniuerso orbi Chris-
tiano, præsentissimam perniciem hinc oboriri posse. Quamobrem, hoc recu-
perationis institutum sic necessarium, R. T. D. neq; molestum neq; graue
habeat: sed magis beneuolentia prosequatur, nosq; Vlrichum Ducem,
amplius non frustretur, non impediatur: quod omnipotenti
Deo placitum (procul dubio) erit: per quod deniq; C.
M. & R. T. D. laus atq; honor augetur, & per-
petuabuntur, pax promouebitur, leges tutæ
erunt, & nihil non felix successum con-
sequetur: nosq; his nostris corpo-
ribus & facultatibus, id rur-
sum quàmamicissime
promereri volu-
mus, R.

T. D. responsum, sed benignum petentes.

Dat.

Dei gratia

VLRICHVS Dux Vvirmbergensis. &c.

PHILIPPVS Landtgravius Hessiæ, &c.

AD SUBDITOS DVGATVS
VVIRTEMBERGENSIS

NOS VLRICHVS DEI GRATIA DVX
VVIRTEMPERGAE ET TECHAE. COMES IN
Mumpelgart: Omnibus & singulis Vafallis & subditis nos-
tris, Ditionem nostram Vvirtembergensem incolentibus,
Omnibus item Ciuibus & Agricolis subditis nostris, his literis significa-
mus, Quod, cum annis superioribus et nos à vobis, & à nobis vos sitis
facto & violenter distracti, nec dubitamus quin ea re maior subditorum
nostrorum pars, ex animo doluerit, multaq; quæ ex animo improbarent in-
uiti contra nos agere sint coacti, Principatus quoq; noster, inuitis nobis, vsq;
in hodiernum diem ab alienis obtinearur, & nos interea temporis multa varia-
q; incommoda, ferre ac dissimulare fuerit necesse: Commoti tandem cum eorū
dem, tum tristi nostro & stirpis nostræ exilio, diuina ope, & summis nata-
libus progeniti Principis domini Philippi Lantgrauj Hessiæ, Comitis in Cas-
tzenellepogen, &c. consanguinei nostri charissimi, aliorumq; dominorum, at-
q; amicorum nostrorum auxilio, accinximus nos ad subiectos nostros, à prædi-
ctis grauaminibus liberandum, & domui Vvirtembergæ restituendum. Itaq;
erga subditos nostros, atque eos qui olim officia à nobis obtinuerunt, si Deus
sua benignitate ditioni nostræ & populis nos reddiderit, clementis & bene-
uoli Principis animum (paucissimis exceptis) & ostendere et retinere planè vo-
lumus, modo in posterum atq; recens, nihil contra nos admiserint. Hac
fiducia de omnibus ac singulis vobis concepta, quod è regione erga nos, vi ver-
rum & genuinum Principem vestrum Vvirtembergensem, ad quem diuino
pertinetis iure, vos ceu subditos decet, exhibebitis & geretis, nec corpora aut
bona vestra à nobis diuelli patiemini, quam rem speramus omnibus bono-
fore, atq; hac ratione futurum vi felix successus, pax & tranquillitas Prine-
cipatus nostri Vvirtembergensis rursus obtineantur, augetur &
stabiliantur: id quod vos ex singulari animi nostri cle-
mentia, celare interim nolebamus. In quo-
rum fidem & testimonium si-
gno nostro has literas
iussimus
communiri. Dat.

AD CUIVSVIS CONDI
TIONIS HOMI
NES.



MNIBVS ET SINGVLIS ELECTORI
bus, Principibus, Comitibus, Baronibus, Equitibus,
Nobilibus, cæterisque cuiuscumq; status Optimatibus,
Ciuitatibus, & Vniuersitatibus. Nos VLRI-
CHVS, Dei gratia, Dux VVIRTEMBERGAE
& TECHAE, Comes in Mumpelgart, obsequia
nostra, beneuolentiam & omne bonum. Cum
notificatione, quomodo ad nostras aures peruenit, eum
passim de nobis rumorem per ora hominum, idq; ad
uersariorum nostrorum opera adq; studio, sparsum esse, haud aliter nos atq;
Imperio sacratissimo rebelles & hostes, à Cæ. Ma. proscriptionis (quam vul-
go Bannum Imperialem appellant) sententia damnatos esse. In qua re vos mi-
nime latere volumus, nobis haud quaquam constare, huiusmodi sententia aliõs
ue grauamine nos esse notatos. Quin illud verum esse, huiusce rei ergò, neq; in-
ius vocatos, neq; ab vilo insinuatum aut denunciatum nobis esse quicquam.
Quare, si quid huius factum esset (quod equidem iustitiæ confisi, minime spe-
ram⁹) id iniuria, neq; citatis, neq; vocatis, neq; auditis nobis, sed inscjs planè atq;
ignorantibus: et sic non modo aduersus Sacros. Rho. Imperij constitutio-
nes, & sacratissimas Leges, verum etiã Capitula singularia, quæ Cæ. Ma. dum
in Regem Rhomanorum eligeretur, dato ad sensu, gratiosissime admisit (cuius
tamen C. suam Ma. nequaquam insimulamus, sed eos qui nobis parum æqui,
adeoq; aduersarij, illud iniquè petierunt et quæsiuerunt) nulliter factum esse,
neq; nos ex aliqua parte, vel obstringere, vel grauare posse: Cum Ius scriptum,
Imperij Constitutiones & memorata Capitula, hoc vnum velint, nemis-
nem non vocatum, non auditum, in Bannum hoc Imperiale declarari debe-
re. Quam obrem, omnes & singulos vestrum, officiosissime ami-
cè & beneuole rogamus atq; obtestamur, si tale quidpiam sit factum, & pro-
scriptionis sententia, aduersum nos lata esset, atq; eius quispiam notitiam acce-
pisset: quia neq; nobis insinuatum est, neq; Alijs publicatum (quod sciamus)
id quisque cuiuscumq; dignitatis atq; ordinis sit, vt iniquum & vanum, non cu-
ret, sed vt minus obligans & nullum, censeat atq; habeat, perinde atque reuera
est, nostræq; conditionis atque infelicitatis, commiserationem nobiscum interim

B in

ferat

ferat, quidquid hoc est eò collocaet, huiusmodi proscriptionē seu Bannum, per
eos qui nobis parum æqui sunt sed aduersarij, in præsentissimum grauamen, &
perpetuum nostri detrimentum esse petutum vel obtentum: vt qui timus
erunt, ne caussa hæc nostra: vt i semper, & exoptauimus & efflagita
uimus: in legitimam cognitionem, & sic in lucem perueniat.
Tum vt quisq; iustitiæ atq; æquitatis in hoc memor esse
velit, inq; animo reponere vt ius ipsum semper in
uocauimus, vt sedulo, quo audiremur tan
tum, efflagitauimus & obtestati sumus
atq; in huc modum, cum beneuolū,
tum fauentem sese ostendat,
qua re posse fieri, vt Rei
pub. atq; Imperij
Rho. incre
mentū
queratur,
non est quod
dubitemus. Nos
q; erga quemuis, pro
sua dignitatis ordinis &
conditionis ratione, obsequiose
amicè, atq; vltro promereri, et quam
optime refundere studebimus.

MARBURGI.
Pridie ascensionis Dominicæ.

Ci 3380

Jakubowsky skameny
Brau Kucharz Jazy
Adm. v. Tomara J.



f

Sb.





Allu
PVM, V
TEMP
LAN
Vvir
V.I



4

2

